

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУХУН
ХАБЫАТА.

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР.

№ 4 (7857). + 1996 жыл тохсунуу 11 күн. Чөлөнөр + Санаата—592 солкуобай.

САРГЫБЫТ САЛАЛЫННЫН, ТӨЛКӨБҮТ ТҮСТЭННИН!

Санаа эрэл санаалары, сана эрчим харималары сыйлааган сарым үүнэ сана 1996 жыл.

Чурапчы салалынныгэр Сана Дымал күнүх таалымтай күтүтүрэн тийлэ-тиксэз кэлбигин бар-дьон «Айыал-лан» Культура дьыэтигэр 5 күн устата үөрүүлээхтик көрүтүлэр. Сана Дымал салалынны ситим сүтүтүрэй харымалын анигар эбдиг санаа чарас киниатигар уйдараа киниэ ады көр-күлүү, ошшүү-битин, ырыз-тобук өртө дьон буолла. Биртүн-бир сонун интэриһинэй үлүү-үлүтүн, ырызлартан, пародиялартан, миниатюра-лартан таалымтай Сана Дымалаады туруоруу, ыр-дык да, киниит дьыэтээн, өрө көтөдөн, санаада сааскы күн көрүтүр, сүрэххэ үүнэр күн үөрүүтү. Күтүтүрүн киниит эрэ суох курдук Сана Дымалаады вальска Ту-йара Уагова, Юрий Толстоухов, киниит киниитэри-тэи, үүнү холуун үөрүүтү, анта-даа устан сөөнөн то-лорон кэбистилэр. Варвара, Туйвара Уровалар салайар баһынай үлүү-үлүтүрүн бөлөгү, Чурапчытаады өрө му-ахалынай оскуолатик, «Дьыэрэниэй» үлүү пародий аниамалы коллективтара. Санаалык өйдөөх, эдэрдин эрчимнээх специалистар Иван Бушков, Юрий Толстоу-хов, Михаил Эверстов сүбэлэрин холбоон, аниамы-лаахтык үлүүтүн, чэхчэ да, сибигинэй саагына килтэр-дидэр 2000т бийиалы Сана Дымал бийиалынныгар Эдэр аниаматтар Навокеитий Готовцев, Алексей Мест-ников, Екатерина Ефремова, Захар Решетников толо-рууларын көрөөчүлэр дохсун аныс таһымына уруйдаа-быттар. Сана Дымалаады хит-парад эдэрлэр түбүл-лэрэ буолбутун туоһулуур. Хит-парад «Дьыэрэни-95» конкурсу гран-притын хаһаайыта Ангелена Барашкова

уонна мода конкурсулар республикада ситимилээхтик кыстимбат Ирина Болловова модалара одус дьон туп-сарамлар.

Бийиал улууска аан бастаан ытыллыбыт интэ-күтүтүр уонна спорт сулуустарын баллара дьыогот-үрдүн өрө көтөдүлүүтү бэлэктэттигэр. Идигиэртээн кини-сит «Барыылат тиргэн» конкурсу кыйыылаахтара мас-каралар балларыгар бука бары кыттан, биринэ бөрү-нү конууан, дуоһууа үлүү-үлүтүн, манниа дьаһал сым-ахсый ытыллыгыгар баа санааларын этэн, дьыалары-гар үөрэн-көтөн тарбастылар. Оттон спорт сулуустарын баллара культура үлүү-үлүтүр уонна ыччаттар биргэ сүбэлээн үлүү-үлүтүрүн, аниаматтар өсөө интэриһин-нэй, тарбастык дьаһаллары кытматтарыгар эрэн үлүү-үлүтүн.

Отутуттан үөһэ саастаахтар биэрэллэригэр нэһэ-иһиһээх дорбонно билгин дьыон сүрэхтээн үлүү-үлүтүн, дууһаларын дохтутта. Хаһаи да умуулуубат, сал-тымат эдэркээн саастарын үлүү-үлүтүн дуоһууа үлүү-үлүтүн, «Угдай мелодия» конкурсу көхтөөхтүк кыттан, «Пеле-муде» ошшүүтүгэ кыйыылаады баһааран, ар-аһынай мааскабай ошшүүлүгэ ошшүүтүн, тарбастар чаас кэбистин бийиалык хаһаайылар.

Саһааларга урут-уртукттан үлүү баар—Сана Дымал-хаһаах көрөөдүн да, үүнэр сым эйиэхэ ол курдук тос-тойор. Онуу буоллар ханнык—Сана Дымал үөрэн-кө-төн көрүбүлүт курдук олохтот салаалыннан, төлкөбүт түстэниин!

М. ИВАНОВА.

ЧЕМПИОННАР БАЛЛАРА

модалара үлүү-үлүтүн.

Бичат, туризм, физкультура уонна спорт управлениета олохтообут анал биринистэрин туттарын бир умуулу-бат түтүннүн буолла. «Мистер года» анал биринэ ха-һаайыныан спорт маастара Иннокентий Макаров аат-таниа. Олохтоохтор кинини чулуу ыстааһыт, мас тар-дылааччы бийиаматтан билэлэр. «Бастык комментатор» биринэ убуи сылларга улуус спорттонай чыһын инно-нальнай көрүнүгэ ситимилээхтик көмүскэбит Саха Республикатын спордук маастарыгар Василий Посе-лкайга аниана. Сыл устата спорду пропагандалаһыт, үрдүк спорттонай кирбиалары ыларга тирэх буолбут бастык үлүү-үлүтүн федерациялар аныс билиһиннэлэр. Ол курдук, дуобат (председатель П. Н. Калачев), кылгүл туутуу (К. Н. Захаров), мас тардыһытын (Н. Н. По-пов) федерациялара.

Бийиалы сым ыччат салыман биллэриһин. Эдэрлэр Сана Дымалаады харыйа тула өр уураабаатах көр-дөрү-парларын, түмүүлэрин курдук үүмүт сылга бары үлүү-үлүтүн харахтарын ортотутар саамай дьинэй кыстү-үн буолар.

Эйиэтин Чечня сэримтин тохтоторго ыгырабыт.

1996 жыл тохсунуу. Москва.

АЛСПЫТ СЫЛ, ҮҮМҮТ СЫЛ

СР правительствотин председатели солбуулааччы Ро-берт Бурнашов экономика туругар санаа бийэр.

Төһө дьыон сүрүн салааларга производство кэмэй-чалуун хаалларымынар, өтөө сорохторго үүнүри-диннэр да, 1995 сылга баһаайыныа баһаачы уустук буолла. Экономика үп-харчы өртүгүн туругун мөлөө-

«СО» көрр.

ЧЕЧНЯ СЭРИИТИН ТОХТОТУН!

Россия интеллигенциятын сүүс
бэрэстэбинэллэрин Российский Федерация
Президенти ыгырымалара

Битиһабылалах сыйон Президент!

Чечняда бэйэ-бэйэни кийгэллэр сэрим уочараттаах күүлүүтү Россия дьыонун ипрэзиян бэрт түргэнник айылаахтык баһаарар таһа эрэн күдүгүтү көтүтүр. Бу сирин айылаах нэһилиһинэ олохун дохсунна киниэхэ барытыгар кистин турар суол. Чечня иккис бэлиг суо-рата Гуссереско улахан адыаным-кэбистин таһаары-дыла. Уйе, төрүс куораттар алдытылаахтара түр-дөһө-күүлүүн баһаары кыйтарбачын өсөө хаста дакаастааха сөбүт?

XX-е үйэ бүтүүтүгэр, политической сүрүмтэниһи при-

● ТЫЛ—САЛААЛЧЧЫГА

„ТОХТООН ХААЛАР СЫЫНА БУОЛУО...“

Дойдуга бүтүүнүгэр реформа бара турар кэмигэр, чуолгаан, тьа сиригэр олохтот-дьаһахтык сүтүтү, салаа-лыта эйдэрим? Токкуйдан көрдөххө, бийиаматтан-быт түөрүккэй. Бүтүн улууска кооперацияныан, идэ-титин Голпуруоһа туруорулар, тьа хаһаайыстыбатын сыйиһаары кыйысхата ыдылар. Баа санаа бийи-аматтан ити сит. Оттон күн бүтүн баһынай хаһаайысты-баларынан сайдыбат. Маныаха бастаан хардыны он-рон баран, тохтоон хаалар сыыһа буолуо.

Бийиги Салаа нэһилиһитин этэр буоллаахха, мисэ-тэбэ бу курдук озорон ыды иитэр суох буолла дьон ой-санаа баһыар. Иккис өртүгүн сир баар, сирлээх ки-ин үлүүтү суох буолуо суохтаах этэ. Ол эрээри манан алаһтымы суох. Уруккулуну тосударствонна кэбистин баар баһынайынан барыһыт 5 сым буолла. Оттон, холобурдаан этэххэ, 2-3 ынахтаах баһынай хаһаайы-стыбата урукку таһымыта туран хаала. Бийиат, хаһаи да уоскуйуу барда. Уйе курдук, бастаан утаа өрүс-ү-нэһи баран тохтоотубут. Манник баһаайыныа алды-көдүтүн, кийр харарын баһаар эр. Кылаабынай, ин-ник сыйдым суох.

Бийиал нэһилиһкэ элбэх сир оттоммоко хаала. Нэһилиһкэ дьаһалтара бэрэбэркэллээхтэр дьон буолар. Төһө да бирдин холуулаан, баһынаан көр-бүт, коопуруулаабыт иһин, бийиаттар уустуктардаах. Бу ыччынан олохуран этэххэ, баһынай хаһаайысты-баларын (ассоциацияны) кытта дьаһата үлүү-үлүтүгэр сөптөөх механам суох. Уоскуйынан дьыон, тьа ха-һаайыстыбатын коопурууларын киниһи дьыон-ныа бэра көстүбүт. Бийигиһи хаһаайыстыбалар түм-сэр, ыдылар тэриһэлэр улуустаады тьа хаһаайы-стыбатын управлениета эр куруук. Идигиэртэ ба-һынай хаһаайыстыбаларын ассоциацияларын үлүү-үлүтүн кэбистин. Балары дьаһалтара истэриһи хоһоһоһуу сүрүтүтү бийиаматтан киллэрэр хайдах буолуо? Идигиһи тьа хаһаайыстыбатын үлүүтүн хайа эр өртү-үн киниһиһи наада этэ.

Сир болпуруоһа. Манна кылааххэ, уустуктардаах. Ки-ин бары сирлэни, оттон киниһи, сүбүтүтүн ылар бо-роуукуйа, этилиһитин курдук, эбилэн кэлбэтэ. Ону иһиһиһи сир ким төһө үлүү-үлүтү бийэрэһиһи көр-мүт сөп өбүт. Манна дьаһатан этэххэ, улуустаады сир комитетин үлүүтү астынарбат, нэһилиһкэ кытта сибиги суох үлүү-үлүтүн.

Переработка кооперациялар сөп. Эти, үлүү бата-рынга, астаһыныга бир кэлим ситимнээн үлүү-үлүтүн. Бу эт-үлүү комбинатын кытта биргэ буолара ордук. Переработканы нэһилиһкэ ыла сатыр төһө сөбүт? Ону аныс үп-харчы наада, ону хантан ылыбат?

Түмүктээн этэххэ, улууска баһынайынан бары баар чэхчэ. Ону эр уоскуйуу, бу дьыонна дьаһа-лытаан уйуунарбааха, кинилэри сүрүмүтү, бир сыла-га-соруула түмэр, бу хамсааһыны сыйиһаар наадта көстөн турар суол.

С. МАКАРОВ,

Салаа нэһилиһи дьаһалтатын баһылыта.

Эбэрдэлибит!

Бир дойдумаахтарын Ууе-Маи улууһун Солнечай бийиалыгэр озорор КРОНИЧКОВ Филипп Данилович II-и, «Бозуот Зинга» орден кавалерын, СР моруотун хаһаайыстыбатын үлүү-үлүтүн, 50 сааскын туолар үөрүүлээх үбүлүүтүн истигиһи эбэрдэлибит. Өсөө дьыон республикатын промышленноһын чыһын сайды-рып туугар муһунумут бааи ошкар тирэбэрэн тэ-түн туран үлүү-үлүтүн дьон эрэнэбит. Барарабыт эйиэхэ, дьон кэрэгигэр дьоллоох-соруудаах олох, кытаан доубуула.

Соловьев нэһилиһи дьаһалтата.

Һүнэ, предпринималар харчыта суох хаалымылар, ис-тэр үлүү-үлүтүн иһиһиһи, хамнаһы төлөөһүнү одус хойута-тыл салдына. Предпринималар хардыта истэра 10 триллионтан таһа солкуобай буолла, предпринимал иэс 70 триллионга тийдэ. Ити прощестар тохтообокко күүлүүтүн истигиһи.

Үүмүт сылга утумнаахтык үлүү-үлүтүн наада. Уйе-хар-чыга ыһарыйтары баһыи урдүн, производствонна чалуун хаалларымыа уонна сыйиһаарыга сорох үчү-тэй өртүтү баар буолулар. Сүрүн кыйысхалар баһа-рыһаарымылар. Уп-харчы өртүгүн одус кулаана суох ин-фраструктура үлүү-үлүтүн. «Сахаалмапронивест», «Са-хонивест» инвестиционнай фонд курдук үп-харчы кор-порацияларга баһаачы эрл уурулар. Предпринима-тальствонна сыйиһаарыга хамсааһын таһаарымына. Биллэи турар, бийиал дьыон кырата суох ыраахтар баар буолуохтара, ол эрээри олоху туоратымыа кыһа-мы күүүс уурулуохтаах.

СНА.

ИЛИИИИ
ЭНЭР

экономической сайдыь
зонатын дьаһалтатын
аналлаах таһаарыыта

ПРОИЗВОДСТВА
САНА ТЕХНОЛОГИЯ

Олорор дэмлэргэ уошша противодействие объектигийн биэрэр таш үлэвэр, олорор усулуобуйатын хэвчлүүм—ордук мөдтөх усулуобуйалах таш сиргүгэр биэрүлэхин проблема. Ол халд эжилдбэт. Онуук да буолан, бу хавысха «Лин Энэ» ЭСЗ дьаалтатынган илэниилыбэт, программада кинрибэт.

Итгэн, бастахы харамны бийлэлтийн, эвсэлт сэлтэл сардлаан зохил даалгалтын хангалдхай олохотру булан, аталан туруурталын буудлута, Өссө 1994 сэл хүнүүдэн аан бастаан Сиха сиритэр маныхк оёоу ЭСЗ аангилалтын бэйэтэн хонтууратыгар килээрлэллбүтэ улахан эгээрлэнн илбүтэ, иктэрлээрлэгээчч, ойтон-мантан кэлэн көрөөччү элбүрбүтэ. Дылар дэ, онкук эбит. Урунку өртүтэр дымэн салгынынган итгэн ололбүт суох. Бастаан бэл оёоу ололдо-тайа сүлдээччлал, хонтуора үлэбит-тэрэ үүтүрлүк итэрбүтэ этилэр. Биларын маныхк олохотру Уус-Алдан улуувун Суоттуутугар оркуола маста-рыскайыгар, эмнэ Мэнгэ-Хангаласка Майлба ГАН хонтууратыгар, «Удьюор» мадаһынныка, Алмада иктөрү итэр дымээ, Дьонускайга «Ураагхай» мадаһынныга киллэ ололбүтэ.

Канадский озохтор табиғастаахтар. Олорор динэлэри, производственной объектары сылтымыга түс-түсүн өгө-буулаахтар уонна кыамталаахтар. Бу озохтор өссө бири уратылары—дыа иһин салтымын сылтан, сөптөөх микроклиматы өгөрүллөрө. Установки (озох) убаас оттуугу-нан эбэтэр гайчанын салтыны иттир, ол вентилаторынан бөрүлүр. Иттиллэһит салгын түснэ өгөбүктээх филльтр-нигүө аайар. Онон салгын эмиз араастанар, баар микро-бтары суох өгөрүр. Сорохтор саныааларын курдук, итин салгыны вентилаторынан хос иһингэр үрлэрин быһыла, ол-бу кумаадына, атын да оһуук чөлүккэ эттистэри кө-түтүр динэлэрэ оһио суох, хос иһингэр салгын хамсааны-на билиһит. Маны сэргэ иттиллэр объект температуратын сөптөөх кээмэйгэ тутуугу аналлаах термостаттаах, салгын температуратын оһон регулировкаланар.

Онохторго, үнүс суьт уратиларийн, көчгэр, оператор да көрүлүбэт. Кини бэйгэтэ итинин улзатиннарар, кичигтар механизмнаах, автоматическайлык үлэтинер. Билэтин турар, итинин бизиритин көдүүнүн термостатынан бэйгэг регулировкалананан. Онон, уунан иттидлэр системны кытта тэнгизтэххэ, динни барыстаах. Оноххо умпытын уонна электроэнергиятын төлөбүгү көрүлүэр. Онох турбурлар минэстэтэ улахан итин көрдөбөт.

Каналскай оёохтору туруоруу үүсүгү суюк. Бастатан турш, дымчуот нээнтэн уонна хостор араастарыттан көрөн бириһиэх оёоһуулар. Оңио төһө оёох туруоруулар, төһө уһуннаах, ханнык конфигурациялаах (түмүр ытайынтан оёоһуулубут итин саагини наадалаах сиргэр ичтэр) турбалар кээдэ бускуллара, электрэнергияны хантан ылаалара, онтон да атын наадалаах оёоһуулар көрүллэр. Оёоһуулубут бириһиэх быһымтылаи, бастаан түмүр ытайынтан турбалар оёоһуулуохтаахтар. Маны кийэ бабарар мнэстэбэ жэстияннык ылаазах кийи оёорууа сөп. Турбалар монтажтамыттарын кэннэ оёохко холбонор. Бу үлэбэ 3-4 кийиһээх (проектировщик, жэстияннык, ылаадын-эверетник) биригээдэ тэриллэхтээх. Манык башкы биригээдэлэри улуустарга тэрийэр сөп. Кийилэри «Илин Эгэр» ЭСЗ дыһаалатыгар муһууһу үрэтэти бириһааах.

Билигн баримт 60 онох атамлабылсан, Уус-Алданга 30, Аммага 20 баар, онтон ураталарга бийрэн үстүү атын улуустарга тээрднэллбитэрэ, сорохторо монтаж-танн тураллар, сорохторун ханна туруоралларын уон-на монтажаталынын үбүлээһин улуустар туһанинаах са-алталара ситэ-хото быһаара илктэр, Бийыл хымын итинник өссө 60 оноду илмэхтаахпыттан 20-тэ хаймы-үйсэ Майага ирдэллэһинэ.

Өсөхтүн убагас оттук өмшөстөрүн уонна турбалары
эторор тинир ылтаһынар булунан, оһохтору туруоруу-
нуон багдалах тарилга, чааһинай хайаайыстыба, баа-
һынай хайлааһыстыба баар буолларина, монтажааһы-
ныа сыаната биллэрдиэк эппиирин учуоттуур наада. Ка-
надская оһохтору таржатары, олохсёрхыннищедары,
араас табаары харайар искилааттары уо.д.и. объектары
итхинигэ туттуохха сөө. Ол эрэри манньык оһохтору,
омук сириттэн ажалар буолан, баланнигэ биир эрэ ко-
руһун—эторор дыһэлэргэ, социальнай-производственной,
административкай объектарга туттуллара ылабыт. Ни-
киитин, туһанын кэнээтэбинэ, Дьокуускайга, улуустар
аһинээрэгэр бу оһохтору чаастарынан, уеалларынан ая-
лан таһар кыра заводтары эбэтэр сымастары тутар наада
буолуода. Оһохтор уматыктара убагас оттук, газ буола-
рынан, тиз сирегэр мөһүнөн оттууну, экологическай ту-
ругу айтыратымын арыбатта эгэ.

Онон бу олохтору ийлийн багланых ийин энгэр улуус-
тар хайтайчигнабалара, чалхынай да ийллэр «Ийин Энгэр»
ЭСЗ улуустардиды бэрээдэбин талларын киста бисигнэн,
сайамак ийллэрэлэрин күүтэбт.

Н. СЕМЕНОВ

«Иланг Энэвр» ЭСЗ дээдэдтатан кылданыай
специалиста

ЭСЗ—УЛУУС

...АНЫ САЙДЫЫ СУОЛУНАН

«Илин Эгэр» социальнай-экономическай программаны олоххо киллэриин бийыл төрдүс сытыгар бйар. Оччолорго республика бюджетиттан бу дьонун садалаанынга 10 млрд. сол. үп көрүлүбүтэ. Ити үбү эритэн үлэни-хамнаы ытарга, кылаабынай, правительствоман ылыммыкыт программаны олоххо киллэрэргэ Г. М. Артемьев баймыктаах «Илин Эгэр» ЭСЗ дыйалтата элбэр оңордо. Ол, сүгүннээ, Өдүлүк бэтэрэс өртүгэр сытар 5 үлүскэ — туһааннаахтарга биллэр-көстөр.

Бишиги бу күннээр «Налин Эгэр» ЭСЗ даяалгатай Чурагч улууһугар бэрэстэбинтэлэ В. С. ЯКОВЛЕВЫ көрсөн, ааспыт сылга түмүктөрүн, быйылгы сылга тугу күттөрүг тула көрсөтүстэбит. Онуоха төрүөттэр баадалар. «Налин Эгэр» программа нитин иһинэи улууска хас да хайысханаан үлэ ыыталлар уонун сокуу саралааһыннар эинэ суох буолбатахтар.

—1995 сылга улуска «Итин Эгэр» ЭСЗ дьяналатынан 2,5 млрд. солк. кредиттэй ресурсалары туһаннарымы быһааннамыта, Итинтэн 1 млрд. 411 мил. солк. туһаннабыт. Көстөрүн хурдук, 1 млрд. солк. үбү ситэ ылбатбыт. Ити бирчыннэтэ араас Бастатан, кредит «Сир» бөлү өмүс кэлэри. Маныаха быларыны сүд сараланнамыгар билинэ таптата 120 бырыһыан эбит буоллабына, ити сүд бүтүүтэ 70-80 бырыһыанга тийбэ түспүтэ. Иккиннэн, кредити туһаннахтаах сорох тарнаталар, ахсынчыта дээрэ тирдөөн көбүһүн, бу көмүгэ үбүлээһин састаматыгар уларыбыллар тахсаннар, толоруду бу улаатар бааларына да үрдүөнө, ситэ ылбакка хаалтылар. Үсүһүнэ, кредити ачатан баран гэрэнт булбакка туһаннахтаах эмиэ бааллар.

Үндэслэмж, кредитэй ресурсаарыг туһанар 20-и
объектаар хуви. Салмай элбэх үл, од эбэтэр 850 мөл. солк.
эйнэ хангалалтай тутуу управленигыг котельнайлары
убагса отгулка килаларынга динил бэрлэлбэтэ. Онтон
уралгаларга, холлобур, минн-бэжэринилэри ылбыттарга,
30-нуу-50-нуу мөл. солк. туһанаралдыт

— Василий Семенович, азартай сэтгэлтэй эрдэмтэн чинээтэй «Нанги Энхэр» ЭСЗ дэааалтатим үдэнтэтэртер СР правительстватим председателти бастакы солбуйлаачи А. А. Томиховка буолбүт көрсүбүгэ ЭСЗ дэааалтатим банинги Г. М. Артемьев тиш сиригэр олус наадалаах төрүттэр олобуулаа, арамалли бэрлэ, үбүхүбүнэ суокуттан ситэ туһага таһаарыллыбаккы дэааалларим туһулаа сүөрдээх этинин көтөхлүт. Банинги да улусуутуугар онкуртар суох буолбатахтар Чуолааа, итининиэтэргэ ээ, бэрээтэбингал киһи, сыймалли, манниктары хайдах туоратабыт?

— Кырдык, ити көстүү баар. Асфальтовой-бетоннай завод да туфунан шылаахха. Түөх барыта бээр оборудованиета афалылаан сымтар, монтажданара ховзан турар. Ыласа, ыланан үдөрү киллерикхтөөх суулу тутар-өрө-иүрүнүүрү уюузааста (начальник Н. Н. Попов) онуоха үбө суох, заводу «Милин Эгөр» даһалтата төттөрү ыларыгар талыт туруорса сымдымбата. Оттон ЭСЭ сууда теннерүү-лүүтүм уһатар эрэ кылахтаах. Завод биллигинте «стоко-

руулан» туурар объекка киисэр. Эмпэ минлэбэһэринэлэр дыһаларын көрүүххэ, Хас да сиргэ, нэһилээтэргэ абалынак, туруоран-тыһан баран, аны бурдуктан иһинилэр. Күн бүгүнүгэр дьэри ому биһигиттэн кэлэн иһи-талаһаллар. Онуук салганаан бара туурар табыллыбат. Ол иһин мин тус саяама манһын. Убү-харчыны, бэрлэ-лэр кредити 10-ча объекка, ити бэхэринилэрэ курдук, ыспакка, биир объекка бээрэн, «күлүүбүгэр» тииһэ тиэр-дэн олоххо киллэрэр сөн эбиг, атыннык эттэххэ, бэри-тын ситэрэн-хоторон объект үлэбэ бэрлаллэр дьэри. Ону-ук буолбатагына, сиппэтэх объект элбэри турууһу. Аны туруорсан, объектты быһаанча киллэртэрэн, ыһан баран, кредиттэн аһаастанар түбэлтэ аһаа төхсөр. Сорохтор оборудованиени аһаан баран көдүүстээхтик үлэлэ-пэттэр. Холобуур, «Чурапчылгострой» АО илэорамани уонна оһоланидровочнай сыады. Кэлэр өртүгэр кредити, сууданы дьыһгээхтик иһалдыһар уонка ому кэингэр төһө-рөрү мэхтиниллэр эрэ түбэлтэбэ бээрэр, туһаннарар наада-

— Дээ, шүүнэн снэрдээн, буйылыг сулга буйханнаргыг, хайнхаларгыг хайдах буюуухтарай?

—Түүх да дэлбэт нийн, өлөр улууус интернэцийн үчүгү-туулар. Холбоёр, котельнайдары убадас оттуука көдөрүү эбэгээр телевизордары, компьютердары өгөрор-танар «ДиС» дээрүс предпринимте курдуктары салгыы өбүүр, сайманыар түбүгүр түһүлэниэхтара. Ситэраллибэтэх объектарга эмнэ үлээлэниэ этибит. Сага сайдаланынар-даахыт. Улуууска альтернативнай эргэни сайманыар сымалтап 7 маданыны астыбыт. Атын да былааннар элбүгээр. Холбоёр, улуууска телефоннай сибүсэ туруга үчүгүбэ суух, ордук Соловьен, Чакыр курдук кырык ыраах нөбүлүнктэртэ бу сымтык туур бошпурус. Ол үөрөтүлээр. Уонсейинан, улуууска дьаһалтанан бизнес-былаан өтсүллар. Бидиңи онко хайа эрэ-өртүгүн кимтиһар соруктаахыт. Оттон үүмүт сымта «Нийн Эгээр» ЭСЗ дьаһалтанын улуууска туох ханын хайысха уруутан ымыллара бу сотору кэмнэн пуоскайданыа. Ол тохсунуңу 12 күнүгэр экономическай сайдыы зонатын кэ-тээ көрөр эбийэтигэр көрүлүмбэ. Оттон 20 сымтыла-дизки Бтык-Күөлтэ Президент М. Е. Николаев кыттын-лаах сүбө ичиньахха бүтэһиктээхтак торумнаныа.

Кэпсэтин сүнийэ, дээ, итинник буолла Маныаха кимини тохтуур, эбэн этэр суох эрэри, бу кэпсэтинтэн биэр тоолкай. Ол эбэтэр кредиттэй ресурскары туһаныа көдьүүһэ, кырдык, адьас толору көстүбэт, үлэһэ кинибит объект арыйах, тарбахха баттанар, оттон үбүлэнэрэ, этиалэрин курдук, 20-чэбэ тинийбит. Дьэигэр, баларга ба-рыларыгар кредит бэриллэн, наадалаах оборудуоманнар мунэстэтигэр кэлэ сатыллар. Онон иһингэс саралаабыт тэрээтэлэргэ, ханайыстыбаларга сүтэр. Кылаабынайы бородууксууа, онорон таһаары суох. Оттон «Илин Эгэрэ» ЭСЗ дыһалтатынан, кырдык, үлэ элбэх хаймс-хинан барар. Ол маддьһинлибэт. Тэрээһин, атааха ту-руу кэмин албан, зона республикага биллэр үлэлээхтэр-тэн биэрлэстэрэ буолла, сайааа суолугар үктэнэ. Ол туолугуна 1995 сыл алтыныыга «Илин Эгэрэ-Инвест» дьини инвестиционнай компания тэрээһинэ буолла. Аны бэрээмэ харчыттан харчыны онорууга үлэлһиргэр кыл-а үөскэтилиннэ.

—Бидний саялбыг улууус нэхлэлтээтэйг биднийг төрдөөсүрэйг өвө түбэшинээр табарынан, бордүүктанан алаачийг бусалар, — дээр «Илин Эгэр» хаач чадлаагүйг элэлтээтээх общество директора Афанасий Хомисдов. —Сорохтор биднийг улууустааг потрессоо үзэйн хаачааг тэрлээ биднийганаа саяалдлааа эраар, онуу буолбатах Кинилэр саяалар, рин кытта биднийг тэгээг хөрүүг. Биднийг санаа хоттон үзээг эрдэнт дин. Табаары хото адала илэнтэйг өдүүхтээг дин саныбын. Улууус кинилэр үсүрээг биднийг асаныг, нэхлэлтээг хас да мааньгана сана үзээг эрдэлэр. Нэхлэлтээг, бариларыг дин биднийганаа илин, саятар, улахаа агарларыг, «Илин Эгэр» мааньганаа баар буодарыг күннээг үзээг. Биднаа тэрлээг транспортынан көмөлөг санылааганаа үзээг, махтаныг.

«СД» корп.

АТЫЛААЧЧЫГА ТАБЫГАСТААХ БУОЛЛУН ДИЭН

[illegible]

